

L-äänteen harjoituspaketti

Jos lapsesi l-äänne ei äänny oikein neljävuotisneuvolaan mennessä, voi terveydenhoitaja tai puheterapeutti suositella teille kotiharjoittelua tämän ohjeen avulla. Ohjeet on rakennettu järjestykseen niin, että edelliset harjoittelut valmistavat seuraavaan vaiheeseen. Ohjeen lopussa on tulostettava seurantataulukko, jonka avulla voitte yhdessä lapsen kanssa seurata äänneharjoittelun etenemistä.

Harjoituspaketin sisältö:

1. [L hukassa? Ohjeita vanhemmalle, harjoituksia lapselle](#)
2. [L-äänteen erottaminen sanoista](#)
3. [Kielen liikeharjoitukset](#)
4. [L-äänteen etsiminen](#)
5. [L-äänteen yhdistäminen vokaaliin ja sanoihin](#)
6. [L-äänne lauseissa sekä l-äänteen vakiinnuttaminen](#)
7. [L-harjoittelun seuranta](#)

L hukassa? Ohjeita vanhemmalle, harjoituksia lapselle

Joillakin lapsilla L-äänteen kypsymisessä on syystä tai toisesta hankaluutta. Tällöin L-äänne korvautuu puheessa usein v:llä, vokaalilla tai puuttuu puheesta kokonaan.

Äänneharjoittelu on eräänlaista lihasjumbppaa: jotta jumpasta olisi hyötyä, sitä tulisi tehdä usein, pieniä aikoja kerrallaan. Yhden harjoittelutuokion aikana on hyvä pyrkiä vähintään 80 toistoon. Toisilla lapsilla 80 toistoa tulee täyteen muutamassa minuutissa, toisten kohdalla tarvitaan pidempi harjoittelu-aika. Jos toistojen saaminen on työlästä, harjoitustuokioita voi olla useampia päivässä.

Viikon aikana harjoituksia täytyy tehdä vähintään neljänä päivänä. Muistathan, että uuden äänteen käyttöönotto tapahtuu vähitellen ja edellyttää lapselta keskittymistä oman puheen tarkkailuun. Lapsen puhetta ei kannata korjata jatkuvasti, se voi aiheuttaa isonkin mielipahan. Lyhyt yhteinen harjoitteluhetki, jossa lapsi kokee onnistumisia ja saa yrittämisestään kehuja ovat parempia vaihtoehtoja.

Jos lapsen on vaikea innostua harjoittelusta, kokeile motivaation kohottamista palkitsemalla. Voitte esim. sopia, että lapsi saa jokaisesta harjoituskerrassa tarran taulukkoon. Kun harjoituskertoja on kertynyt sovittu määrä, lapsi saa yhteisesti sovittun palkkion (voit hyödyntää paketin mukana tullutta harjoitteluruudukkoa). Muistathan kehua lasta harjoittelun lomassa yrittämisestä ja antaa palautetta onnistumisesta!

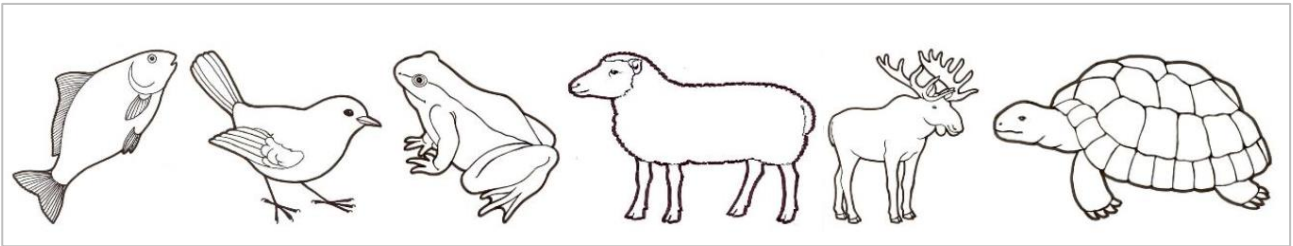
L-harjoittelu, kuten kaikki äänneharjoittelu, etenee järjestyksessä:

1. Ensin harjoitellaan suun motorisia taitoja sekä irrallinen L. Samalla harjoitellaan kuuntelemaan miltä L kuulostaa sanoissa.
2. Kun irrallinen L onnistuu, sitä aletaan yhdistää vokaalitavuihin.
3. Kun L onnistuu tavuissa, sitä aletaan käyttää sanoissa.
4. Seuraavaksi L:ää harjoitellaan lauseissa.
5. Lopuksi L pyritään yleistämään puheeseen harjoittelemalla sitä keskustelussa.

L-äänteen erottaminen sanoista

Lapsen kanssa voi harjoitella l-äänteen havaitsemista, mikäli lapsi ei vielä ole tätä oivaltanut. Kuulostelkaa l-äännettä perheenjäsenten, sukulaisten, kavereiden nimistä, muistipelin kuvakorteista, kuvakirjan aukeaman kuvista, kauppakassin ruokatarvikkeista ym.

Harjoitus. Ympyröi tai värityä alla olevista kuvista ne, joissa kuuluu L! Voitte keksiä lisää eläimiä.

Kuvat: Papunetin kuvapankki, papunet.net, Elina Vanninen

Kielen liikeharjoitukset

L:n tuottamiseksi vaaditaan tarkkoja kielen liikkeitä. Erityisen tärkeää on, että lapsi oppii nostamaan kielen litteänä ja leveänä ylös suun sisällä ilman, että esimerkiksi leuka ja huulet seuraavat kielen nostoa hammasvallille.

Kielenkärjen levittämistä voi harjoitella esim. yrittämällä saada ylähuuli kokonaan kielen taakse piiloon. Myös lärpättely, jossa kieli kulkee nopeasti ulos ja sisään ylähuulta näppäillen, on hyvää harjoitusta. L:n harjoittelemiseksi sopii myös purkkajumppa; purkan voi litistää kielellä suulakea vasten ja rullata siitä purkkarullan.

Tarkista L-harjoituksissa, että;

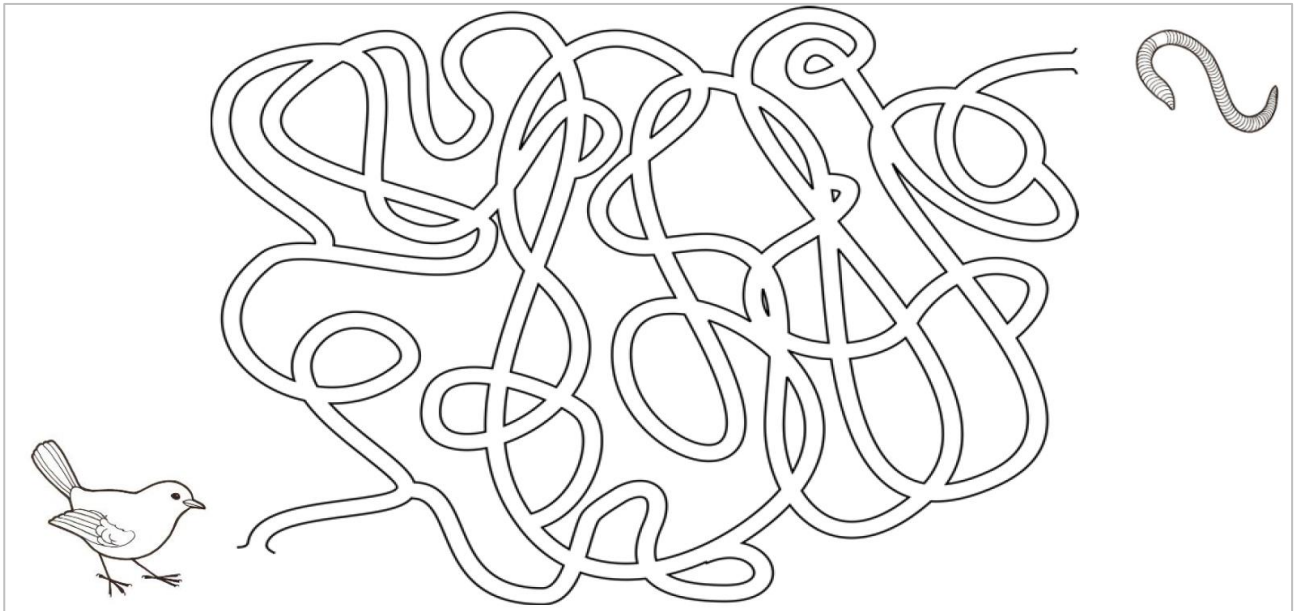
- Kielen kärkiosa nousee litteänä ja leveänä ylös ja koskettaa hammasvallia
- Kieli tekee liikkeen ilman, että leuka liikkuu samanaikaisesti ylös-alas tai huulet supistuvat
- Kielen liike on rento

L-äänten etsiminen

L-äänne muodostuu siten, että suun ollessa auki kielenkärki asetetaan leveästi hammasvallille, yläetuhampaiden taakse. Ilmaa puhalletaan kielenkärkeä vasten niin, että ilma virtaa kielen molemmilta sivuilta ulos (ei nenästä).

Harjoitukset kannattaa ainakin alkuvaiheessa tehdä peilin edessä kielen liikkeiden ja asennon tarkistamiseksi, aikuinen näyttää mallia. Lapsi katsoo omaa suutaan peilistä ja yrittää tehdä saman perässä (aluksi esim. kielen nosto hammasvalliin ilman ääntä, sitten kielen nosto hammasvalliin ääntäen samalla LLL).

Harjoitus L-sokkelo. Kuljeta sormella tai kynällä piirtäen lintu madon luokse. Kulkiessasi sokkelossa sano pitkää LLL-äännettä tai tavua (esim. LAALAA, LEELEE).

Kuvat: Papunetin kuvapankki, papunet.net, Elina Vanninen

L-äänten yhdistäminen vokaaliin ja sanoihin

Kun yksittäinen L-äänne onnistuu systemaattisesti (LLL), voidaan alkaa harjoitella vokaalialkuisia ja L-alkuisia tavuja (esim. AL, LAA, jne.). Jos lapsi pitää laulamista, hän voi lallatella tuttuja sävelmiä erilaisilla L-tavuilla.

Kun erilliset tavut sujuvat, voidaan siirtyä L-sanoihin. L:n tuottaminen on yleensä helpointa aluksi sanan alussa (esim. LUU, LIPPU), kun taas sanan keskellä (esim. PALLO) ja konsonanttiyhdyksissä (esim. TALVI) se onnistuu vasta myöhemmin.

Aikuisen malli on vielä yleensä tarpeen. Seuraavalla sivulla on juoksukilpapelit L sanojen harjoitteluun.

L-äänne lauseissa sekä L-äänteen vakiinnuttaminen

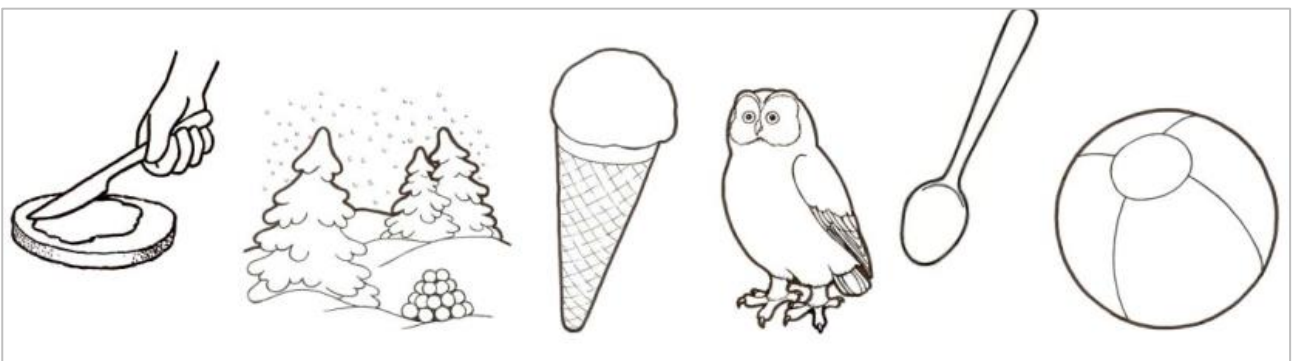
Yksittäisten sanojen onnistuessa lapsen kanssa voidaan harjoitella L-lauseiden toistamista. L-sanojen ja lauseiden toistamisesta edetään vähitellen itsenäiseen tuottamiseen.

Materiaalina voi käyttää esim. kuvakirjojen katselua (lapsi nimeää aikuisen osoittamia L-sanoja yrittäen käyttää oikeaa L:ää) tai erilaisia muisti-, lotto- ja lautapelejä tai kysymällä kysymyksiä, joiden vastauksessa on L-äänne (esim. Mikä sanoo mää?).

Lapsen kanssa voidaan myös sopia erikseen lyhyestä keskusteluhetkestä, jolloin lapsi yrittää muistaa käyttää uutta L:ää puheessaan ja aikuisella on lupa muistuttaa tästä. Jos lapsi muistaa päivän mittaan muulloinkin kuin harjoitteluhetkinä käyttää L:ää puheessaan, kehu lasta tästä.

Harjoitus. Kysy lapselta kysymyksiä, joiden vastauksessa on L-äänne. Voitte keksiä kysymyksiä itse lisää.

- Minkä päälle levitetään voita? (leipä)
- Mitä lelua voi pompotella? (pallo)
- Mikä eläin määkii? (lammas)
- Mikä eläin huhuilee? (pöllö)
- Mikä loistaa katossa? (lamppu)
- Millä syödään keittoa? (lusikka)
- Mitä sataa talvella? (lumi)
- Mikä herkku on kylmää ja sitä syödään kesällä? (jäätelö)

Kuvat: Papunetin kuvapankki, papunet.net, Elina Vanninen

L-harjoittelun seuranta

Väritä, ympyröi tai laita tarra kuvassa olevan tähden päälle niinä päivinä, kun olet harjoitellut ällää:

